

Oversikt - kartlegging i barnehagen

**Barnehageåret
2025 - 2026**

PPD for Vesterålen og Lødingen har utarbeidet oversikt over kartleggingsverktøy en kan bruke i barnehagene, samt hvilke kartlegginger/utredninger PP-tjenesten kan gjennomføre når et barn er blitt henvist til tjenesten.

Oversikten viser i tillegg ressurser fra Statped og Utdanningsdirektoratet, samt andre ressurser som kan være aktuelle for barnehagene å benytte.

PP-tjenesten har for noen år tilbake laget en observasjonsguide. Det refereres til denne i heftet, og er lagt ved som vedlegg.

Kartlegging – barnehage

PP-tjenesten har i forkant av utarbeidelsen av heftet med oversikt over kartleggingsverktøy, gjennomført en spørreundersøkelse i regionens styrernetverk som ble arrangert oktober 2023, i forhold til hvilke typer kartlegginger som er brukt i vår region. Undersøkelsen viste at det brukes flere ulike typer kartlegginger, der noen ikke vil bli tatt med i denne oversikten, etter en vurdering av PP-tjenesten. Oversikten viser kartlegginger som er lett tilgjengelige (EVA-testen er ikke tatt med da den er vanskelig å få tak i, men en del barnehager og PPD har denne kartleggingen), og som er evidensbaserte. I tillegg er enkelte kartlegginger som vurderes å være hensiktsmessige, blant annet i forhold til samtaler og observasjon, også tatt med. PP-tjenesten gjør også oppmerksom på at Dronning Mauds Minne - Høgskole for barnehagelærerutdanning i Trondheim, har ressurser knyttet til barnehagetrivsel, og som også kan benyttes.

Sats 2 er en undersøkelse som utføres hos helsesykepleier, der målgruppen er 2-åring. Her får barnet spesifikke spørsmål, og foreldrene fyller ut et skjema. Observasjonene kan brukes til vurdering av barnets språkutvikling. Helsestasjonene gjennomfører også Språk 4, som er ei vurdering av barnets språkforståelse og talespråk. Vi orienterer om disse kartleggingene, da det er en del av det som barna deltar på i sin barnehagetid. Kvalifikasjonskrav for å gjennomføre disse undersøkelsen er å være helsesykepleier.

Kartleggingsverktøy for barnehager – årshjul

Alder	Prøve/verktøy	Område for kartlegging	Informasjon om kartlegging
1-6 år	Alle Med	Seks utviklingsnivå	Alle Med er et observasjonsmaterieell som skal gi et helhetlig bilde av barnet og hva det mestrer. Alle Med dekker 6 utviklingsnivå: Språkutvikling, lek, sosio-emosjonell utvikling, hverdagsaktiviteter, trivsel og sansemotorisk utvikling. ALLE MED - observasjonsmaterieell statped.no
5-6 år Før skolestart	Begrepsforståelse	Begrepsforståelse - tid, rom og matematiske begreper.	Begrepsforståelse er en kartleggingsprøve som kartlegger barnehagebarn og barn i første halvdel av første klasse, og deres forståelse av begreper som tid, rom og matematiske begreper. Statped beskriver hvordan kartleggingen skal gjennomføres: Begrepsforståelse - kartleggingsprøve statped.no
5-6 år Før skolestart	Tallstart	Tallforståelse	Screeningverktøy som kan brukes i barnehagen, eller før jul i 1.klasse for å sjekke om barnet har kjennskap til grunnbegrepene for tallforståelse. Statped beskriver hvordan kartleggingen skal gjennomføres: Tallstart statped.no

Ved behov for ytterligere kartlegging kan en gjennomføre følgende i barnehagen (listen er ikke utfyllende):

Alder	Prøve/verktøy	Område for kartlegging	Informasjon om kartlegging
2-5 år	TRAS	Språkutvikling	<p>Observasjonsmateriale der åtte områder som er av betydning for språkutvikling tenkes observert. Områdene er samspill, kommunikasjon, oppmerksomhet, språkforståelse, språklig bevissthet og produksjon knyttet til lyd-, ord- og setningsnivå. TRAS består av en tiltaksperm, fagbok med lydbok og et observasjonsskjema. Observasjonsskjemaet finnes også digitalt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - TRAS kan gjennomføres av barnehageansatte. <p>Statped beskriver hvordan verktøyet skal brukes: TRAS - observasjon av språk i daglig samspill statped.no</p>
3-7 år	Nya SIT	Språkutvikling	<p>Språklig impressiv test, som har til hensikt å vurdere barns mestring for å forstå det norske språket og omfatter følgende områder i grammatikken: substantiv, verb, adjektiv, adverb, pronomener, preposisjoner, konjunksjoner, nektinger, regneord og setninger med flere variabler.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kartleggingen er tenkt brukt av spesialpedagoger, PP-rådgivere og logoped. <p>Nya SIT - Info Vest Forlag Det finnes videre en tiltakspakke, som bygger på Nya SIT – kartleggingen. (SIT tiltakspakke - Info Vest Forlag)</p>
3-7 år	Språkobservasjon/ språklydsobservasjon	Språkutvikling	<p>En systematisk observasjon til bruk når man bekymrer seg for et barns uttalevansker. Kartleggingsmateriellet bygger på Mette Dalbys språkobservasjon, og videreutviklet av Språksenter for barnehagene i Bærum. Materiellet består av bilder og et registreringsskjema.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan gjennomføres av pedagoger i barnehagen. <p>Materiellet kan bestilles hos: spraksenteret@baerum.kommune.no</p>
1-5 år	Å by barnet opp til dans	Kommunikasjon	<p>Observasjon av tidlig kommunikasjon. Observasjonsskjemaet består av tre skalaer: Språklig engasjerbarhet 1-3 år, språklig engasjement 3-5 år og fysisk aktivitetsnivå 1-5 år</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skjemaet kan fylles ut av de som kjenner barnet, både foresatte og ansatte i barnehagen. <p>Ny veileder.indd (infovestforlag.no)</p>

Alder	Prøve/verktøy	Område for kartlegging	Informasjon om kartlegging
3-5 år	Vennebuss	Relasjoner	Hjelp og støtte under barnesamtalen. Vennebussen-side-med-optin (pedagogiskledelse.no) - Samtalen rundt vennebuss kan gjennomføres av barnehagepersonalet
2-5 år	MIO	Matematisk utvikling	MIO (Matematikk-Individet-Omgivelsene) Observasjonsmaterieill til bruk i barnehagen hvor barns matematiske utvikling i aldersgruppen 2-5 år observeres. Materiellet består av et observasjonsskjema og en håndbok. Hensikten er å øke kunnskap om barns tidlige/begynnende matematiske utvikling, for å legge til rette for matematikkopplevelser og bidra til at barn som strever blir fanget opp på et tidlig tidspunkt. - Observasjonsmateriellet kan brukes av personalet i barnehagen. Mio Håndbok - Info Vest Forlag Mio Observasjonsskjema - Info Vest Forlag
3-5 år	EYMSC	Motorikk	Kartlegging som kan identifisere og vurdere motoriske vansker hos barn i førskolealder. - Kartleggingen kan gjennomføres av ansatte i barnehagen. EYMSC Brukermanual - Info Vest Forlag EYMSC sjekklister - Info Vest Forlag
Fra 0 år	Observasjonsguide	Emosjonelle og sosiale ferdigheter	PPD for Vesterålen og Lødingen, førskoleteamet, har utarbeidet en observasjonsguide – denne legges. Vedlegg 1
3-6 år	Språk 3-6	Språkutvikling	Språkvurdering som kan brukes til å vurdere både ett- og tospråklige barns norskspråklige kompetanse i barnehagen. - Denne språkvurderingen gjennomføres som en individuell test av barnehagepersonell.

PP-tjenesten har mulighet til å gjøre følgende kartlegginger/utredninger (listen er ikke utfyllende)

Observasjon benyttes alltid, og er den viktigste metoden PP-tjenesten bruker i utredningsarbeid. PP-tjenesten kan også gjennomføre kartlegginger/testinger som står i oversikten som barnehagene kan utføre. Det er viktig å ha et godt samarbeid, og en god dialog mellom barnehagene og PP-tjenesten i denne sammenheng.

- I forhold til kartlegging, testing vil det være ped. psyk. rådgiverne som gjør ei faglig vurdering ift hvilke utredninger som skal gjennomføres, ut fra behov.

Alder	Prøve/verktøy	Område for kartlegging	Informasjon om kartlegging
5-6 år	Språk 5-6	Språk	Screeningstest for språkvansker i aldersgruppen 5 til 6 år. Testen består av tre delprøver – setningsminne, ordspenn og begreper. <ul style="list-style-type: none"> - Kartleggingen trenger ikke sertifisering, men det er viktig å sette seg godt inn i instruksjonene.
3-7 år	Reynell	Språk	Reynell er en språktest som består av to deler: <ol style="list-style-type: none"> 1 – Forståelse, som undersøker barnets evne til å forstå snakket språk. 2 – Produksjon, som fokuserer på barnets språkproduksjon. <ul style="list-style-type: none"> - Kartleggingen kan bare gjennomføres av PP-rådgivere, logoped (NRDLS - The New Reynell Developmental Language Scales (hogrefe.no))
Fra 5 år	CELF-4	Språk	Test for vurdering av språkvansker <ul style="list-style-type: none"> - Kartleggingen anbefales gjennomført av pp-rådgivere, logoped
Fra 2,5 år	Diffkas	Språk	Differensialdiagnostisk kartlegging av språklydsforstyrrelser <ul style="list-style-type: none"> - Anbefalt brukt av logopeder, PP-rådgivere.
Fra 4 år	TROG-2	Grammatisk forståelse	Reseptiv test for kartlegging av grammatisk forståelse hos barn og ungdom. <ul style="list-style-type: none"> - Krever sertifisering
Fra 5 år	Brown EF/A	Eksekutive funksjoner	Screening ved kartlegging av vansker med eksekutive funksjoner og ved ADHD <ul style="list-style-type: none"> - Krever sertifisering.
Fra 5 år	BRIEF	Eksekutive funksjoner	Standardisert verktøy for vurdering av eksekutive funksjoner hos barn og ungdom i hjemme- og skolemiljø. Det finnes foreldreskjema, lærerskjema og selvrapporteringsskjema. <ul style="list-style-type: none"> - Krever sertifisering.

Alder	Prøve/verktøy	Område for kartlegging	Informasjon om kartlegging
Fra 5 år	Brown EF/A	Eksekutive funksjoner	Screening ved kartlegging av vansker med eksekutive funksjoner og ved ADHD - Krever sertifisering.
Fra 5 år	BRIEF	Eksekutive funksjoner	Standardisert verktøy for vurdering av eksekutive funksjoner hos barn og ungdom i hjemme- og skolemiljø. Det finnes foreldreskjema, lærerskjema og selvrapporteringskjema. - Krever sertifisering.
Fra 3 år	Leiter	Kognitiv funksjon	Non-verbal test for vurdering av kognitiv funksjon. - Krever relevant utdanning og opplæring.
Fra 5 år	CAS 2	Evnetest	Kartleggingen gir samme informasjon som andre evnetester. I tillegg gir CAS-testen informasjon om kognitive funksjoner. - Krever sertifisering.
Fra 2,5 år	WPPSI-IV	Evnetest	Test for vurdering av kognitive evner hos små barn. - Krever sertifisering.
Fra 1 måned – 42 måneder	Bayley	Utviklingsvurdering	Test for allsidig utviklingsvurdering av sped- og småbarn - Krever sertifisering.
Fra 4 mnd – 5 år	ASQ	Kommunikasjon, grovmotorikk, finmotorikk, problemløsning, personlig/sosialt	ASQ består av spørreskjemaer som fylles ut av foreldre, eller andre med daglig ansvar, eller tilsyn for et barn. Spørsmålene tar for seg temaene: kommunikasjon, grovmotorikk, finmotorikk, problemløsning og personlig/sosialt. - Krever sertifisering.

Andre tilgjengelige verktøy, kartlegginger til bruk i barnehagene (listen er ikke utfyllende):

Overgang mellom skole og barnehage kan være krevende, der en god overgang kan være avgjørende for at barn med særskilte opplæringsbehov får en positiv start.

[Overganger | statped.no](#)

Fokus på tidlig innsats. Kartleggingsverktøy, introduserende tekster, refleksjoner og forslag til tilrettelegging i barnehager for barn fra 3-6 år med konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker.

[Fokus på tidlig innsats | statped.no](#)

Interessekartleggingen inviterer pedagogisk personale og omsorgspersoner til å være kreative når det gjelder å bruke interesser som grunnlag for å sette læringsmål og utforme tiltak. Denne interessekartleggingen består av et kartleggingsskjema og en sammenfatning.

[Interessekartleggingsskjema - for læring og trivsel | statped.no](#)

Kartleggingsmaterieell til nærpersoner så barn, unge og voksne med multifunksjonshemming kan få dokumentert egne interesser.

[veileder interessekartleggingsskjema multifunksjonshemming.pdf \(statped.no\)](#)

IPCA – kartlegging av en persons ulike kommunikasjonsuttrykk. Egner seg for barn, unge og voksne på tidlige utviklingstrinn.

[IPCA-kartlegging av kommunikative uttrykk | statped.no](#)

En sjekklister - Eksempler på hva som bør kartlegges og vurderes i språkmiljøet.

[sjekklister--eksempler-pa-hva-som-bor-kartlegges-i-sprakmiljoet.pdf \(statped.no\)](#)

Å kartlegge faktorer i omgivelsene rundt en person med behov for ASK.

[5.2.3: ASK-utredning: Forelesning språk og språkmiljø: Opplæring i ASK \(instructure.com\)](#)

Dialogmodellen er en erfarings- og forskningsbasert modell som har sitt utgangspunkt i et forskningsprosjekt Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen. Målet med modellen er å forebygge mobbing i barnehagen, øke samarbeidskvaliteten mellom ansatte og foreldre, og bidra til økt innsats mot mobbing i barnehagen.

[Dialogmodellen - Dialogmodellen](#)

Flerspråklige barn

NAFO (nasjonalt senter for flerkulturell opplæring). På disse sidene finnes aktuelt fagstoff og ressurser som omhandler dokumentasjon og kartlegging av minoritetsspråklige barns språk. Det er også tips til hvordan man kan legge til rette for et godt språkmiljø i barnehagen.

[Kartlegging i barnehagen – NAFO \(oslomet.no\)](http://oslomet.no)

Intervju til bruk ved kartlegging med mistanke om språkforstyrrelse hos flerspråklige

[statped foreldreintervju.pdf](#)

Verktøy for barnehager til bruk i foreldresamtaler for å få kunnskap om flerspråklige barns språkutvikling.

[samtaleguide-om-barnets-morsmal.pdf \(udir.no\)](#)

PEDAGOGISK - PSYKOLOGISK
DISTRIKTSTJENESTE
FOR VESTERÅLEN OG LØDINGEN

Observasjonsguide emosjonelle og sosiale ferdigheter - Førskolebarn

Følelser er informasjonssystemer. De bærer med seg informasjon om relasjonelle erfaringer.

Emosjonell utvikling og fungering:

Tilknytningsatferd (søker trøst, søker voksne når engstelig, respons på fysisk kontakt, tar i mot omsorg, reagerer på at foreldre drar/kommer)

Samspill og kommunikasjon med foreldre og i barnehagen:

- Nonverbale signaler, blikk-kontakt, kroppsspråk (vrir seg bort, strekker armene opp)
- Verbale signaler (vil ikke, liker ikke, har ikke lyst, nei, gå bort, slutt)
- Barnets initiativ til kontakt og voksnes respons
- Barnets reaksjoner på grensesetting
- Barnets reaksjoner på positiv reguleringsstøtte

Affektiv regulering: Hvordan barnet regulerer sine følelser i ulike situasjoner. Varierer dette ift hvem barnet er i samspill med?

Beskrivelse av temperamentstrekk:

- Aktivitetsnivå; høyt/lavt
- Rytmesitet/regularitet ift. naturlige funksjoner (søvn, matinntak, avføring), faste mønster, eller uforutsigbar rytme.
- Tilnærming, eller tilbaketrekking som innledende reaksjon på nye situasjoner, objekter og/eller personer.
- Tilpasning; hvor fleksibel atferden er i sosiale situasjoner, overganger o.l.
- Intensitet av reaksjon – sensitivitet (i hvilken grad barnet reagerer på stimuli som lys, lyd, lukt, klær på hud/skitten på fingrene osv)
- Humør – dominerende emosjonelle uttrykk, positiv eller negativ
- Distraherbarhet (lett, eller vanskelig å lede/avlede)
- Oppmerksomhetsspenn og vigilans (i hvilken grad atferden kan bli opprettholdt med, eller uten forstyrrelser)

Driv/motivasjon

- I egenvalgte aktiviteter
- I voksenstyrte aktiviteter

Trivsel

- Hvordan uttrykker barnet at det trives, eller mistrives? Hvilke signaler gir det?

10 sentrale grunnfølelser:

Interesse

Glede

Irritasjon/frustrasjon/sinne

Tristhet

Frykt/angst

Misunnelse/sjalusi

Skam

Skyldfølelse/dårlig samvittighet

Ømhet/nærhet/hengivenhet

Forakt/avsky

OBSERVASJONSGUIDE

Navn og alder:

Arena/aktiviteter:

Tilstede:

Signaler:	
<u>Nonverbale:</u> Blikk-kontakt, kroppsspråk (vri seg bort, strekke opp armer, klemming/nær fysisk kontakt, mimikk), gråt/sutring, peking	
<u>Verbale:</u> Vil ikke, liker ikke, har ikke lyst, gå bort, slutt, nei, stopp, kom, se (hvilket som helst slags ord)	
<u>Trivsel og trygghet:</u> Hvordan uttrykker barnet at det trives og hvilke signaler gir det på trivsel og trygghet	

Følelsesmessige reaksjoner:	
På korrigerende og grensesetting	
På positiv reguleringsstøtte	
Følelsesmessige uttrykk:	
I samspill med barn	
I samspill med voksne	
Initiativ:	
<u>Aktiviteter:</u> Dobesøk, vaske hender, kle på sidemannen, hente ting, gi andre fart i dissa, engasjement i andre	
<u>Egen utforskning:</u> Driv/motivasjon i egenvalgte aktiviteter og samspillsinitiativ trygghet, engasjement	

Selvstimulering: Lyder, beroligende effekt, vugging, neglebiting, putter ulike ting i munnen, repeterende atferd og taktil stimulering	
Tics: Plutselige, formålsløse og ufrivillige bevegelser og lyder; motoriske og vokale	

(Observasjonsguiden er utarbeidet av førskoleteamet, PPD for Vesterålen og Lødingen, mars 2017)